

**VILNIAUS UNIVERSITETO
KANCLERIS**

ĮSAKYMAS

**DĖL CHEMINIŲ AVARIJŲ (INCIDENTŲ) PREVENCIJOS, LIKVIDAVIMO IR TYRIMO
VILNIAUS UNIVERSITETE TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2016 m. rugsėjo 19 d. Nr. R-337
Vilnius

Siekdamas užtikrinti tinkamą cheminių avarijų (incidentų) prevenciją, likvidavimą ir tyrimą Vilniaus universitete:

1. Tvirtinu Cheminių avarijų (incidentų) prevencijos, likvidavimo ir tyrimo Vilniaus universitete tvarkos aprašą (toliau – Aprašas) (pridedama).

2. Įpareigoju Vilniaus universiteto padalinių, kurių veikla susijusi su pavojingų cheminių medžiagų naudojimu, pervežimu, saugojimu, vadovus:

- 2.1. supažindinti su šiuo Aprašu padalinio darbuotojus;
- 2.2. organizuoti pavojingų cheminių medžiagų sąrašų sudarymą (forma pridedama);
- 2.3. kontroliuoti šio Aprašo reikalavimų įgyvendinimą padalinyje.

3. Pave du Vilniaus universiteto Bendrųjų reikalų direkcijos direktoriui Lionginui Striganavičiui įsakymo vykdymo kontrolę.

Kancleris

Gediminas Miškinis

Lionginas Striganavičius tel. (8 5) 268 7019, el. p. lionginas.striganavicius@cr.vu.lt

Perduoti: ChF, BchI, BtI, FF, TMI, GMF, Bot. s., Bibliotekai, MF.

l.n 952562

PATVIRTINTA

Vilniaus universiteto kanclerio

2016 m. rugsėjo 19 d. įsakymu Nr. R-337

CHEMINIŲ AVARIJŲ (INCIDENTŲ) PREVENCIJOS, LIKVIDAVIMO IR TYRIMO VILNIAUS UNIVERSITETE TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Cheminių avarijų (incidentų) prevencijos, likvidavimo ir tyrimo Vilniaus universitete tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja cheminių avarijų (incidentų) prevenciją, likvidavimą ir tyrimą. Taip pat pavojingų cheminių medžiagų saugų naudojimą ir transportavimą.

2. Cheminės avarijos (incidento) tyrimo tikslas – nustatyti ją sukėlusias priežastis ir aplinkybes, darbuotojų ar kitų asmenų sveikatai, turtui ir (ar) aplinkai padarytą žalą, įvertinti darbuotojų veiksmus, parengti išvadas ir rekomendacijas bei numatyti prevencijos priemones siekiant išvengti panašių avarijų.

3. Apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Pavojingos cheminės medžiagos ir mišiniai (preparatai)** – cheminės medžiagos ir mišiniai, priskiriami vienai ar kelioms pavojingumo klasėms ir kategorijoms, nurodytoms Reglamente (EB) Nr. 1272/2008 (1 priedas).

3.2. **Cheminės kilmės avarija arba incidentas** – tai įvykis, susijęs su tarša cheminėmis medžiagomis, kai yra pavienių ar grupinių žmonių apsinuodijimų cheminėmis medžiagomis, ir (ar) kurio atsiradimo aplinkybės ir pasekmės kelia riziką gyventojų sveikatai ir gyvybei.

3.3. **Specialiosios tarnybos** – policijos, priešgaisrinės gelbėjimo, greitosios medicinos pagalbos, dujų, elektros tinklų ir kitos tarnybos, kurios gali būti pasitelktos avarijoms ir jų padariniams likviduoti.

II. CHEMINIŲ AVARIJŲ (INCIDENTŲ) PRIEŽASTYS

4. Galimos cheminių avarijų (incidentų) priežastys ir tikimybė:

4.1. Pavojingos cheminės medžiagos gali išsilieti ar išsiskirti sudužus cheminiam indui ar tarai laboratorijose, cheminių medžiagų sandėliuose ar kitose patalpose – perpilant iš didelės talpos taros į mažesnes, fasuojant ar kitaip tvarkant chemines medžiagas ar atliekas.

4.2. Cheminės avarijos nutinka netinkamai transportuojant (pernešant) pavojingas chemines medžiagas, dujas ar chemines atliekas laboratorijose, padalinyje ar tarp padalinių.

4.3. Sutrikus įvairiems technologiniams procesams laboratorijose ar kitose patalpose kyla gaisrai, įvyksta sprogimai, į aplinką išsilieja ar patenka pavojingos cheminės medžiagos (teršalai), prasideda nekontroliuojamų cheminių reakcijų grandinė.

4.4. Pavojingos cheminės medžiagos gali susidaryti ir išsiskirti cheminių medžiagų ar atliekų sandėliavimo patalpose.

4.5. Netinkamas cheminių medžiagų utilizavimas.

4.6. Naudojant aukšto slėgio indus galimi jų pažeidimai, todėl galimas cheminių medžiagų ar dujų staigus išsiskyrimas.

4.7. Pavojingų cheminių medžiagų ir dujų nuotėkis iš balionų dėl pažeistų ventilių ir reduktorių.

4.8. Gamtinių dujų išsiliejimas iš padalinyje esančio dujotiekio vamzdyno (tikimybė maža).

4.9. Pavojingų cheminių medžiagų dingimas.

5. Pavojingų cheminių medžiagų sąrašus, kurie turi būti patvirtinti padalinio vadovo ir atnaujinami ne rečiau kaip vieną kartą per metus, sudaro padaliniai. Kaip pateikti Vilniaus universiteto padaliniuose esančių pavojingų cheminių medžiagų sąrašus, nurodoma 1 priede.

III. CHEMINIŲ AVARIJŲ (INCIDENTŲ) PREVENCIJA

6. Cheminių avarijų (incidentų) prevencijos Vilniaus universiteto padaliniuose įgyvendinimo priemonės:

6.1. Darbuotojų instruktavimas darbuotojų saugos ir sveikatos bei priešgaisrinės saugos klausimais.

6.2. Darbuotojų mokymas dirbti su pavojingomis cheminėmis medžiagomis ir mišiniais.

6.3. Cheminės medžiagos ar mišinio saugos duomenų lapų sudarymas.

6.4. Patalpų ir taros ženklavimas ir žymėjimas.

6.5. Pavojingų procesų nuolatinis stebėjimas ir kontrolė.

6.6. Tvarkingos įrangos ir darbo priemonių naudojimas.

6.7. Cheminių medžiagų grupių suderinamumo taisyklių laikymasis.

6.8. Kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemonių naudojimas.

6.9. Tinkamas cheminių medžiagų laikymas ir sandėliavimas.

6.10. Technologinių procesų atliekų, nenaudojamų cheminių medžiagų tvarkymas ir išvežimas laiku.

6.11. Pavojingų cheminių medžiagų apskaita, turimų ir sunaudotų kiekių deklaravimas.

7. Neutralizuojančių medžiagų poreikį, kiekį ir saugojimo vietas nustato padalinio vadovas.

8. Pavojingų cheminių medžiagų, preparatų transportavimas (pervežimas) vykdomas perkant paslaugas iš įmonių, turinčių leidimą tai atlikti.

9. Saugant, naudojant, transportuojant pavojingas chemines medžiagas draudžiama:

9.1. dirbti darbuotojams, neapmokytiems dirbti su pavojingomis cheminėmis medžiagomis, neinstrukuotiems darbuotojų saugos ir sveikatos bei priešgaisrinės saugos klausimais;

9.2. naudotis netvarkingais įrengimais ir priemonėmis;

9.3. naudoti tam nepritaikytas ar netvarkingas patalpas;

9.4. transportuoti pavojingas chemines medžiagas asmeniniu ar Vilniaus universiteto transportu.

IV. VEIKSMAI, ĮVYKUS CHEMINEI AVARIJAI (INCIDENTUI)

10. Darbuotojas, matęs įvykį arba jo pasekmes, taip pat darbuotojas, nukentėjęs cheminės avarijos (incidento) metu, privalo nedelsdamas apie tai pranešti vadovui ir apsaugos būdinčiajam.

11. Kamieninio padalinio vadovas apie įvykio priežastis, mastą, nukentėjusiuosius, atliktus veiksmus informuoja Vilniaus universiteto kanclerį ar jį pavaduojantį asmenį ir Vilniaus universiteto Darbuotojų ir priešgaisrinės saugos tarnybą. Kai pastate įsikūrę keli padaliniai, informuojami ir šių padalinių vadovai.

12. Cheminei avarijai (incidentui) išplitus ir / ar susidarius pavojui žmonių sveikatai arba gyvybei būtina:

12.1. nedelsiant informuoti visus padalinio darbuotojus, studentus ir lankytojus bei specialiąsias tarnybas;

12.2. nedelsiant sustabdyti technologinius procesus;

12.3. iš pastato evakuoti žmones;

12.4. nukentėjusiuosius išnešti į saugią vietą, jiems suteikti pirmąją pagalbą, iškviesti greitąją medicinos pagalbą numeriu 112 arba 033;

12.5. pašalinti šalia esančius ugnies šaltinius; įvykus gaisrui gesinti pirminėmis gesinimo priemonėmis (gesintuvu, nedegiu audeklu, gaisrinio čiaupu); naudojant vandenį įsitikinti, kad atjungtas elektros tiekimas ir cheminėms medžiagoms reaguojant su vandeniu nesusidaro sprogių, degių ar nuodingų junginių; draudžiama gesinti degančias dujas, kol nesustabdytas dujų nuotėkis;

12.6. lokalizuoti išsiliejimo vietą panaudojant neutralizuojančias medžiagas, sudarant užtvartą iš sorbento, smėlio ar kt., uždengti kanalizacijos latakus ir šulinius;

12.7. aptverti įvykio vietą ne mažiau kaip 30 m atstumu, užtikrinti, kad nepatektų pašaliniai asmenys.

13. Darbuotojai, atliekantys avarijos likvidavimo darbus ir tiesiogiai kontaktuojantys su pavojinga chemine medžiaga, privalo naudotis asmeninėmis apsaugos priemonėmis, užtikrinančiomis tinkamą apsaugą nuo pasklidusios medžiagos. Asmeninių apsaugos priemonių poreikį ir saugojimo vietas nustato padalinio vadovas.

14. Padalinio vadovas nustato pavojingų cheminių medžiagų saugos duomenų lapų ir / ar kitų dokumentų, susijusių su pavojingomis cheminėmis medžiagomis, saugojimo vietą, kuri turi būti žinoma visiems darbuotojams ir lengvai prieinama bet kuriuo paros metu.

15. Padalinio vadovas ar jo paskirtas asmuo pasitinka atvykusias specialiąsias tarnybas, perduoda informaciją apie įvykį – nurodo išsiliejusią ar pasklidusią cheminę medžiagą, jos kiekį bei išsiliejimo plotą, kitus galimus pavojus, atliktus veiksmus. Vykdo gelbėjimo darbų vadovo nurodymus.

V. CHEMINĖS AVARIJOS (INCIDENTO) TYRIMAS

16. Tinkamam cheminės avarijos (incidento) tyrimui atlikti šakinio ar kamieninio padalinio vadovas privalo išsaugoti cheminės avarijos (incidento) vietą ir įrengimų būklę tokius, kokie jie buvo įvykio metu. Būtinai pakeitimai gali būti daromi tik tuo atveju, jeigu, jų nepadarius, kiltų pavojus žmonių gyvybei ir sveikatai arba cheminei avarijai atsinaujinti. Įvykio vieta ir / ar įrenginių būklė turi būti raštu ir grafiškai įforminta, nufotografuota ar nufilmuota.

17. Sprendimą dėl cheminės avarijos (incidento) tyrimo priima kamieninio padalinio, kuriame įvyko incidentas, vadovas.

18. Cheminės avarijos (incidento) aplinkybėms tirti sudaroma darbo grupė, kurioje privalo būti kamieninio padalinio vadovas, arba tyrimo komisija, kurią skiria kancleris.

19. Kai sudaroma avarijos (incidento) tyrimo darbo grupė, jos darbui vadovauja kamieninio padalinio vadovas, kai skiriama tyrimo komisija, jos darbui vadovauja kancleris.

20. Tyrimo darbo grupės ar tyrimo komisijos vadovo nurodymus privalo vykdyti visi su tyrimu susiję asmenys.

21. Tyrimo darbo grupės ar tyrimo komisijos nariais gali būti tik reikiamą išsilavinimą, kvalifikaciją ir darbo patirtį turintys specialistai.

22. Tyrimo darbo grupės ar tyrimo komisijos vadovas gali pasitelkti reikiamų kvalifikuotų specialistų ir ekspertų.

23. Draudžiama dalyvauti tyrime asmenims, kaltiems dėl daiktinių įrodymų netekimo, pateikusiems melagingą informaciją arba nevykdantiems darbo grupės ar tyrimo komisijos vadovo nurodymų.

24. Tyrimo klausimus bendru sutarimu sprendžia tyrimo darbo grupė ar tyrimo komisija. Esant nesutarimų, tyrimo darbo grupės ar komisijos vadovas turi sprendžiamojo balso teisę.

25. Padalinys ir / ar skyrius, kuriame įvyko cheminė avarija (incidentas), sudaro reikiamas sąlygas, teikia informaciją ir kitą pagalbą tyrimo darbo grupei ar tyrimo komisijai.

26. Cheminės avarijos (incidento) tyrimas turi būti baigtas per 30 kalendorinių dienų nuo tyrimo pradžios.

27. Cheminės avarijos (incidento) tyrimo ataskaitoje turi būti nurodyta: įvykio aplinkybės, nustatyta priežastis ir kaltininkai, padarytos žalos dydis, išvados dėl darbo aplinkos saugumo ir tinkamumo, pasiūlymai priemonių įgyvendinimui, kad ateityje būtų išvengta panašaus pobūdžio avarijų ar incidentų. Priemonės, kurios gali būti nurodomos: saugos užtikrinimo reikalavimai padalinio ar skyriaus darbuotojams, naudojantiems cheminius preparatus ir įrangą; darbuotojų kvalifikacijos, įrangos naudojimo, priežiūros, aprūpinimo gerinimas; technologinių procesų, įrangos konstrukcijos tobulinimas; instrukcijų ir kitų normatyvinių dokumentų papildymas ir patikslinimas; kiti su saugos užtikrinimu susiję pasiūlymai.

28. Tyrimo darbo grupė ar komisija tyrimo metu surinktos informacijos ir jos analizės pagrindu gali parengti saugos rekomendacijas, kuriose atsižvelgiama į visus tyrimo metu atskleistus trūkumus ir įvykius, neturėjusius tiesioginės įtakos konkrečiai situacijai atsirasti ir vystytis, tačiau keliančius grėsmę saugai.

29. Cheminės avarijos (incidento) tyrimo ataskaitą pasirašo visi darbo grupės ar tyrimo komisijos nariai. Komisijos narys, nesutinkantis su ataskaitos išvadamis, pateikia savo išvadą.

30. Cheminės avarijos (incidento) tyrimo ataskaita, kuri yra baigiamasis tyrimo dokumentas, ir kita tyrimo medžiaga per 3 darbo dienas turi būti pateikta kancleriui.

31. Išaiškėjus naujiems svarbiems faktams ar aplinkybėms, galintiems turėti įtakos saugai, darbo grupės ar tyrimo komisijos vadovas gali nuspręsti atnaujinti baigtą cheminės avarijos (incidento) tyrimą.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

32. Kai pasiekiami ekstremaliųjų įvykių kriterijai (Žin. 2006, Nr. 29-1004), reikia vadovautis Vilniaus universiteto Ekstremaliųjų situacijų valdymo planu.

33. Įvykus incidentui, darbuotojai, kalti dėl daiktinių įrodymų pašalinimo, pateikę klaidinančią (melagingą) informaciją arba kitaip pažeidę šios tvarkos nuostatas, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

VU Bendrųjų reikalų
direkcijos direktorius
Lionginas Striganavičius

Cheminių avarijų (incidentų)
prevencijos, likvidavimo ir tyrimo
Vilniaus universitete tvarkos aprašo
1 priedas

(Vilniaus universiteto padalinių cheminių medžiagų profesinio poveikio ribinių dydžių sąrašo forma)

VILNIAUS UNIVERSITETO _____
(padalinio pavadinimas)

CHEMINIŲ MEDŽIAGŲ PROFESINIO POVEIKIO RIBINIŲ DYDŽIŲ SĄRAŠAS

Darbo aplinkos oro užterštumas chemine medžiaga neturi viršyti lentelėje nurodytų cheminės medžiagos profesinio poveikio ribinių dydžių.

Eil. Nr.	Cheminė medžiaga	Ribinis dydis			Poveikio sveikatai ypatingų žymenys	Turimi kiekiai, kg arba l, ir laikymo vieta		
		Ilgalaikio poveikio ribinis dydis (IPRD)		Trumpalaikio poveikio ribinis dydis (TPRD)				
		mg/m ³	ppm				mg/m ³	ppm
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.								

Asmuo, atsakingas už duomenų pateikimą _____
(vardas, pavardė)